

УДК 347.965:347.454.5(477)

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-12\(52\)-2753-2764](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-12(52)-2753-2764)

Коваль Ольга Миколаївна кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри приватного та публічного права, Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0003-1509-7258>

Коваленко Інна Анатоліївна кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри приватного та публічного права, Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0001-7595-777X>

ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА ПІД ЧАС НАДАННЯ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ ТА МИТНОЇ СПРАВИ

Анотація. Стаття присвячена визначенню принципів діяльності адвоката під час надання правничої допомоги у сфері оподаткування та митної справи. Принципи діяльності адвоката під час надання правничої допомоги у сфері оподаткування та митної справи визначено як закріплені в законодавстві засади, які характеризують діяльність адвоката під час надання правничої допомоги у сфері оподаткування та митної справи. Встановлено, що принципи діяльності адвоката під час надання правничої допомоги у сфері оподаткування та митної справи регламентовані нормами різних галузей законодавства (законодавство про адвокатуру та адвокатську діяльність, податкове законодавства, митне законодавства, законодавство про адміністративні правопорушення, законодавство про адміністративне судочинство та кримінальне процесуальне законодавства). У зв'язку з цим принципи діяльності адвоката під час надання правничої допомоги у сфері оподаткування та митної справи класифіковано за критерієм сфери їх поширення на загальні (характерні для будь-якої галузі правового регулювання або правової діяльності), міжгалузеві (властиві кільком галузях правового регулювання) та галузеві (притаманні виключно адвокатській діяльності). Виокремлено та охарактеризовано істотні принципи діяльності адвоката під час надання правничої допомоги у сфері оподаткування та митної справи: верховенство права; законності; незалежності; конфіденційності; уникнення конфлікту інтересів; презумпція правомірності рішень суб'єктів оподаткування та митної справи в разі, якщо норма закону чи іншого нормативно-правового акта, виданого на підставі закону, або якщо норми різних законів чи різних нормативно-правових актів припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків суб'єктів оподаткування та митної справи або контролюючих органів, внаслідок чого є можливість прийняти рішення на користь як суб'єктів оподаткування та митної справи, так і

контролюючого органу; презумпція невинуватості суб'єктів оподаткування та митної справи.

Ключові слова: адвокат, правнича допомога, оподаткування, митна справа, принципи, податкові правовідносини, митні правовідносини, правовідносини у сфері надання правничої допомоги, податкове законодавство, митне законодавство, законодавство про адвокатуру та адвокатську діяльність.

Koval Olga Mykolayivna Candidate of legal sciences, associate professor, associate professor of the Department of private and public law, Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0003-1509-7258>

Kovalenko Inna Anatoliivna candidate of legal sciences, associate professor, associate professor of the Department of private and public law, Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0001-7595-777X>

PRINCIPLES OF THE ACTIVITIES A LAWYER WHEN PROVIDING LEGAL ASSISTANCE IN THE SPHERE OF TAXATION AND CUSTOMS AFFAIRS

Abstract. The article is devoted to defining the principles of the activities of a lawyer when providing legal assistance in the sphere of taxation and customs affairs. The principles of the activities of a lawyer when providing legal assistance in the sphere of taxation and customs affairs are defined as the principles enshrined in the legislation that characterize the activities of a lawyer when providing legal assistance in the sphere of taxation and customs affairs. It has been established that the principles of the activities of a lawyer when providing legal assistance in the sphere of taxation and customs affairs are regulated by the norms of various branches of legislation (legislation on the bar and legal activity, tax legislation, customs legislation, legislation on administrative offenses, legislation on administrative proceedings and criminal procedural legislation).

In this regard, the principles of a lawyer's activity when providing legal assistance in the sphere of taxation and customs affairs are classified according to the criterion of their scope into general (typical for any field of legal regulation or legal activity), inter-branch (inherent in several fields of legal regulation) and branch (inherent exclusively in legal activity). The essential principles of a lawyer's activity when providing legal assistance in the sphere of taxation and customs affairs are identified and characterized: rule of law; legality; independence; confidentiality; avoidance of conflict of interest; presumption of legality of decisions of tax and customs affairs in the event that a provision of a law or other regulatory legal act issued on the basis of a law, or if the provisions of different laws or different regulatory legal acts imply an ambiguous (multiple) interpretation of the rights and obligations of tax and customs affairs or regulatory authorities, as a result of which there is an

opportunity to make a decision in favor of both tax and customs affairs and the regulatory authority; presumption of innocence of tax and customs affairs.

Keywords: lawyer, legal assistance, taxation, customs affairs, principles, tax legal relations, customs legal relations, legal relations in the sphere of providing legal assistance, tax legislation, customs legislation, legislation on the bar and legal practice.

Постановка проблеми. Зважаючи на складність та специфічність сфери оподаткування та митної справи їх суб'єкти потребують професійної правничої допомоги [1, с. 24; 2, с. 629]. Діяльність адвоката під час надання правничої допомоги у сфері оподаткування та митної справи має ґрунтуватися на конкретно визначених та закріплених у відповідних нормативно-правових актах засадах, що знаходять своє вираження у принципах такої діяльності. Нині необхідним є системний підхід до визначення принципів діяльності адвоката під час надання правничої допомоги у галузі податково-митного регулювання, адже на них ґрунтується гарантія та захист інтересів і прав суб'єктів оподаткування та митної справи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремим питанням особливостям правового регулювання діяльності адвокатом під час надання правничої допомоги присвячені праці таких вчених, як М.Р. Аракелян, Н.М. Бакаянова, А.М. Бірюкова, Т.В. Варфоломеева, Т.Б. Вільчик, М.В. Завальний, В.В. Заборовський, С.О. Іваницький, С.С. Калинюк, П.В. Кучеревський, Ю.В. Оніщик, О.Д. Святоцький, І.Я. Семенюк, Л.В. Тацій, О.Г. Яновська та ін. Однак проблема принципів діяльності адвоката під час надання правничої допомоги у сфері оподаткування та митної справи залишилась поза увагою науковців, що й зумовлює актуальність її детального дослідження.

Метою статті є визначення принципів діяльності адвоката під час надання правничої допомоги у сфері оподаткування та митної справи.

Виклад основного матеріалу. У довідковій літературі «принцип» (від лат. *principium* – основа, начало) трактується як центральне пояснення, особливість, покладена в основу створення або ж здійснення чого-небудь [3, с. 615]. У виданні «Сучасна правова енциклопедія» принципи права визначено як закріплені в праві головні ідеї, початкові начала, або основи функціонування, які характеризують зміст та основне призначення права та обумовлені загальними закономірностями розвитку суспільства.

В принципах права виявлено взаємодію і співвідношення окремих явищ державно-правової дійсності. Для принципів права характерними є різні класифікації, а саме: загальноправові; галузеві і міжгалузеві; інститутів права; типологічні тощо [4, с. 278]. Принципи права визначають зміст конкретних правових норм та безпосередньо регулюють суспільні відносини. Значення принципів права, які визначають напрями правового регулювання, розкриваються правильно лише у нерозривному зв'язку із конкретними нормами права [5, с. 43–44]. Правові принципи класифікують за: 1) формою нормативного

виразу (тобто характер нормативного джерела, в якому їх закріплено). Такі принципи доцільно поділити на ті, що закріплюються в міжнародних і внутрішньодержавних деклараціях, конституціях та в поточному законодавстві; 2) сферою дії (в одній чи в декількох галузях, праві загалом) виокремлюють принципи загальні, міжгалузеві, галузеві, принципи правових інститутів; 3) змістом (загальносоціальні, наприклад, політичні, економічні тощо, та спеціально-юридичні принципи); 4) сферою суспільних відносин, на які поширюються принципи, а також характером суспільних закономірностей, що вони відображають [6, с. 198–199; 7, с. 287–288].

Згідно чинного законодавства адвокат надає правничу допомогу суб'єктам оподаткування та митної справи шляхом таких видів адвокатської діяльності як представництво (представництво інтересів в податкових органах, митних органах, судах під час здійснення адміністративного судочинства) та захист (справи про порушення митних правил, кримінальні провадження про ухилення від сплати податків) [8-13]. Тому для визначення принципів діяльності адвоката під час надання правничої допомоги у сфері оподаткування та митної справи необхідно враховувати положення законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність, податкового законодавства, митного законодавства, законодавства про адміністративні правопорушення, законодавства про адміністративне судочинство та кримінального процесуального законодавства.

Згідно ч. 1 ст. 4 Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» адвокатська діяльність здійснюється на принципах верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів [8].

Відповідно до п. 4.1 ст. 4 Податкового кодексу України податкове законодавство України ґрунтується на таких принципах: загальність оподаткування; рівність усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації; невідворотність настання визначеної законом відповідальності у разі порушення податкового законодавства; презумпція правомірності рішень платника податку в разі, якщо норма закону чи іншого нормативно-правового акта, виданого на підставі закону, або якщо норми різних законів чи різних нормативно-правових актів припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків платників податків або контролюючих органів, внаслідок чого є можливість прийняти рішення на користь як платника податків, так і контролюючого органу; фіскальна достатність; соціальна справедливість; економічність оподаткування; нейтральність оподаткування; стабільність; рівномірність та зручність сплати; єдиний підхід до встановлення податків та зборів [9].

Згідно до ст. 8 Митного кодексу України митна справа здійснюється на основі принципів: виключної юрисдикції України на її митній території; виключних повноважень митних органів України щодо здійснення митної справи; законності та презумпції невинуватості; єдиного порядку переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України; спрощення

законної торгівлі; визнання рівності та правомірності інтересів усіх суб'єктів господарювання незалежно від форми власності; додержання прав та охоронюваних законом інтересів осіб; заохочення добросовісності; гласності та прозорості; відповідальності всіх учасників відносин, що регулюються Митним кодексом України [10].

Відповідно до ч. 3 ст. 2 Кодексу адміністративного судочинства України основними засадами (принципами) адміністративного судочинства є: верховенство права; рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом; гласність і відкритість судового процесу та його повне фіксування технічними засобами; змагальність сторін, диспозитивність та офіційне з'ясування всіх обставин у справі; обов'язковість судового рішення; забезпечення права на апеляційний перегляд справи; забезпечення права на касаційне оскарження судового рішення у випадках, визначених законом; розумність строків розгляду справи судом; неприпустимість зловживання процесуальними правами; відшкодування судових витрат фізичних та юридичних осіб, на користь яких ухвалене судове рішення [12].

В Кодексі України про адміністративні правопорушення окремо принципи не наведено, вони впливають з конкретних норм законодавства про адміністративні правопорушення.

Згідно ч. 1 ст. 7 Кримінального процесуального кодексу України зміст та форма кримінального провадження повинні відповідати загальним засадам кримінального провадження, до яких, зокрема, відносяться: верховенство права; законність; рівність перед законом і судом; повага до людської гідності; забезпечення права на свободу та особисту недоторканність; недоторканність житла чи іншого володіння особи; таємниця спілкування; невтручання у приватне життя; недоторканність права власності; презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини; свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї; заборона двічі притягувати до кримінальної відповідальності за одне і те саме правопорушення; забезпечення права на захист; доступ до правосуддя та обов'язковість судових рішень; змагальність сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості; безпосередність дослідження показань, речей і документів; забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності; публічність; диспозитивність; гласність і відкритість судового провадження та його повне фіксування технічними засобами; розумність строків; мова, якою здійснюється кримінальне провадження [13].

Враховуючи спрямованість тематики дослідження необхідно виділити ті принципи, на яких ґрунтується діяльність адвоката під час надання правничої допомоги у сфері оподаткування та митної справи. Серед наведених вище принципів особливе значення під час надання правничої допомоги у сфері оподаткування та митної справи мають такі принципи: верховенство права; законності; незалежності; конфіденційності; уникнення конфлікту інтересів;

презумпція правомірності рішень платника податку в разі, якщо норма закону чи іншого нормативно-правового акта, виданого на підставі закону, або якщо норми різних законів чи різних нормативно-правових актів припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків платників податків або контролюючих органів, внаслідок чого є можливість прийняти рішення на користь як платника податків, так і контролюючого органу; презумпція невинуватості.

Принцип верховенство права означає панування права в суспільстві. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та адвокатську діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті насамперед ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо. Одним із проявів верховенства права є те, що право не обмежується лише законодавством як однією з його форм, а й включає інші соціальні регулятори, зокрема, норми моралі, традиції, звичаї тощо, легітимовані суспільством і зумовлені історично досягнутим культурним рівнем суспільства. Усі ці елементи об'єднуються якістю, що відповідає ідеології справедливості, ідеї права [14].

Одним із найважливіших з практичного погляду діяльності адвоката під час надання правничої допомоги у сфері оподаткування та митної справи є принцип законності. Під законністю розуміють особливий режим або процес діяльності держави і всіх інших суб'єктів суспільних відносин, суть якого зводиться до трьох основних вимог: 1) наявність добре продуманої системи демократичних правових законів і підзаконних нормативних актів; 2) точне і повне закріплення правового статусу (прав і обов'язків) усіх учасників суспільних відносин, особливо державних органів і посадових осіб; 3) точне і неухильне дотримання законів та інших нормативно-правових актів усіма посадовими особами і громадянами [15, с. 284]. Принцип законності в діяльності адвоката полягає насамперед у чіткому, неухильному дотриманні та виконанні приписів закону. Крім того, він передбачає потребу у використанні адвокатами всіх наданих їм прав для виконання завдань, покладених на них чинним законодавством, але так, щоб заходи, які будуть при цьому застосовані, не виходили за межі, встановлені законом.

Суворе додержання законності в адвокатській діяльності є однією з принципових першооснов цієї діяльності [16, с. 87].

Найбільш значимим принципом адвокатури України є принцип незалежності. Не зважаючи на важливість забезпечення незалежності в діяльності адвоката, практика свідчить, що цей принцип часто порушується, насамперед, державними органами. Причинами цього є як свідоме ігнорування правових приписів, так й нечіткий виклад відповідних положень у законодавстві, незнання чи недостатнє розуміння окремих норм та інститутів, пов'язаних із дотриманням гарантій незалежного здійснення адвокатом захисту прав та інтересів клієнта. До традиційних порушень у вигляді завдання тілесних ушкоджень адвокатам, спроб розкрити адвокатську таємницю, вилучення документів, що містять адвокатську таємницю та ін. додалися нові форми деструктивних дій, пов'язані з

колективними спробами адвокатів дестабілізувати роботу вищих органів адвокатського самоврядування [17, с. 143].

Незалежність інституту адвокатури забезпечується тим, що основи її побудови і функціонування визначаються законами, у зв'язку з чим жодні органи не можуть шляхом прийняття нормативних або індивідуально-розпорядчих (ненормативних) актів усупереч закону втручатися в діяльність адвокатури. У своїй організаційній побудові адвокатура в цілому і окремі форми адвокатських утворень безпосередньо не підкоряються ні на загальнодержавному, ні на місцевому рівні органам законодавчої, виконавчої або судової влади або будь-яким іншим органам чи організаціям. Усі питання організаційної сторони діяльності адвокатських утворень вирішуються в межах самої адвокатури. Певною гарантією незалежності адвокатури є також автономність її бюджету, в цілому не залежного і від держави або органів місцевого самоврядування, ні від будь-яких інших суб'єктів [18, с. 16].

Відповідно принципу незалежності адвокат є незалежним при наданні правничої допомоги у сфері оподаткування та митної справи від держави, органів державної влади чи місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, правоохоронних органів, інших суб'єктів. Адвокат самостійно визначає правову позицію у справі, а за незаконний вплив на нього передбачено юридичну відповідальність.

Один з найважливіших принципів під час надання правничої допомоги у сфері оподаткування та митної справи є принцип конфіденційності. Конфіденційність є необхідною умовою встановлення довіри, забезпечення відвертості й щирості клієнта у відносинах із адвокатом. За відсутності цих важливих комунікаційних елементів довіритель схильний розповісти лише півправди або переважно обмежитися мовчанням. Необхідність отримання повної та достовірної інформації від клієнта пов'язана із тим, що ефективне вирішення адвокатом питань права напряму залежить від належного повідомлення довірителем питань факту. Якщо останній свідомо або через легковажність утаїв від оборонця своїх прав ті чи інші фактичні дані, реальну вагомість яких знає лише адвокат, то й очікувати якісної правничої допомоги навряд чи можна. Адже в основу юридичної консультації буде покладено фрагментарну інформацію, фактичну помилку чи інші ненадійні джерела [17, с. 182].

Принцип конфіденційності має визначальний вплив на здійснення адвокатської професії, на стосунки між клієнтом і адвокатом та адвоката з іншими як фізичними, так і юридичними особами. Специфічність стосунків, що виникають у процесі подання адвокатом правничої допомоги, здійснення захисту і представництва, покладають на адвоката певні зобов'язання щодо нерозголошення інформації, яка стає йому відомою у зв'язку з виконанням професійної діяльності. Адже особа, котра звертається за правничою допомогою, має бути впевнена у нерозголошенні даних про неї, її близьких родичів, у неї

мають бути гарантії збереження таємниці тих розмов, що велися з адвокатом, суті правових консультацій тощо. Довіряючи адвокату такі відомості, громадянин має бути впевненим, що вони не будуть ним розголошені або доведені до відома певних органів чи посадових осіб [19, с. 26].

Принцип уникнення конфлікту інтересів полягає у законодавчо визначених основах діяльності адвоката, відповідно до яких адвокат не має права надавати будь-яку правничу допомогу клієнту, інтереси якого суперечать захищеним правом інтересам клієнту, якому надається або надавалась правнича допомога, крім випадків письмової згоди клієнтів, інтереси яких можуть бути порушені або суперечать інтересам самого адвоката, його близьким родичам чи членам сім'ї, партнерам [20, с. 153].

Презумпція правомірності рішень суб'єктів оподаткування та митної справи – один з основних принципів сфери оподаткування та митної справи. Непоодинокі випадки, коли неоднозначність розуміння підходів до правозастосування зумовлює виникнення суперечностей між суб'єктами оподаткування та митної справи і контролюючим органом. У такій ситуації з об'єктивних причин владний суб'єкт (контролюючий орган) має правові переваги перед суб'єктами оподаткування та митної справи. Для мінімізації переваг адміністративного становища контролюючого органу та забезпечення інтересів суб'єктів оподаткування та митної справи було сконструйовано на нормативному рівні презумпцію правомірності рішень платника податків. У подальшому концепція презумпції правомірності рішень платника податків розвивалася в межах судової практики [21, с. 54]. Принцип презумпції правомірності рішень суб'єктів оподаткування та митної справи застосовується не лише у ситуації прямої суперечності норм, але й у будь-якій іншій ситуації невизначеності в процесі правозастосування. Для застосування цього принципу необхідно і достатньо виявлення двох або більше альтернативних варіантів правомірної поведінки, з яких обравши найвигідніший для себе, суб'єкт оподаткування та митної справи почуватиметься захищеним від можливих негативних наслідків як з боку контролюючого органу, так і суду [22].

Принцип презумпції невинуватості є ключовим для всіх видів юридичної відповідальності. Цей конституційний принцип має у повній мірі дотримуватися й у сфері оподаткування та митної справи [23, с. 67]. Відповідальність суб'єктів оподаткування та митної справи за вчинення правопорушень має ґрунтуватися на встановленні та доведенні контролюючим органом їх вини та наявності умислу під час вчинення правопорушення. Сутність принципу презумпції невинуватості у сфері оподаткування та митної справи полягає в тому, що суб'єкти вважаються невинуватими, доки їх вину не буде доведено. Адвокат під час надання правничої допомоги повинен зібрати та надати докази на підтвердження невинуватості суб'єктів оподаткування та митної справи.

Враховуючи значну кількість галузей правового регулювання, які регламентують відносини під час здійснення адвокатської діяльності у

податково-митній сферах, принципи діяльності адвоката під час надання правничої допомоги у сфері оподаткування та митної справи доцільно виокремити за критерієм сфери їх поширення на загальні (характерні для будь-якої галузі правового регулювання або правової діяльності), міжгалузеві (властиві кільком галузях правового регулювання) та галузеві (притаманні виключно адвокатській діяльності).

Висновки. Принципи діяльності адвоката під час надання правничої допомоги у сфері оподаткування та митної справи – це закріплені в законодавстві засади, які характеризують діяльність адвоката під час надання правничої допомоги у сфері оподаткування та митної справи. Принципи діяльності адвоката під час надання правничої допомоги у сфері оподаткування та митної справи регламентовані нормами різних галузей законодавства. У зв'язку з цим принципи діяльності адвоката під час надання правничої допомоги у сфері оподаткування та митної справи доцільно класифікувати за критерієм сфери їх поширення на загальні (характерні для будь-якої галузі правового регулювання або правової діяльності), міжгалузеві (властиві кільком галузях правового регулювання) та галузеві (притаманні виключно адвокатській діяльності). Особливе значення в діяльності адвоката під час надання правничої допомоги у сфері оподаткування та митної справи мають такі принципи: верховенство права; законності; незалежності; конфіденційності; уникнення конфлікту інтересів; презумпція правомірності рішень суб'єктів оподаткування та митної справи в разі, якщо норма закону чи іншого нормативно-правового акта, виданого на підставі закону, або якщо норми різних законів чи різних нормативно-правових актів припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків суб'єктів оподаткування та митної справи або контролюючих органів, внаслідок чого є можливість прийняти рішення на користь як суб'єктів оподаткування та митної справи, так і контролюючого органу; презумпція невинуватості суб'єктів оподаткування та митної справи.

Література:

1. Правове регулювання процедур вирішення митних спорів в Україні: монографія / Ю. В. Оніщик, К. Е. Абдукадірова; за ред. д-ра юрид. наук, проф. Ю.В. Оніщика. Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. 186 с.
2. Оніщик Ю.В. Правові засади діяльності адвоката в адміністративному судочинстві. Human rights and public governance in modern conditions: Scientific monograph. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2023. P. 629-638.
3. Куньч З. Й. Універсальний словник української мови. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. 848 с.
4. Сучасна правова енциклопедія / О. В. Зайчук, О. Л. Копиленко, Н. М. Оніщенко та ін.; за заг. ред. О. В. Зайчука; Ін-т законодавства Верхов. Ради України. Київ: Юрінком Інтер, 2009. 384 с.
5. Кондратьєв Р., Гернего О. Принципи права та їх роль у регулюванні суспільних відносин. Право України. 2000. № 2. С. 43–45.
6. Загальна теорія держави і права: підручник для студ. юрид. вищ. навч. заклад. / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПРН

України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О. В. Петришина. Харків: Право, 2011. 584 с.

7. Кельман М. С., Мурашин О. Г. Загальна теорія держави та права: підручник. Київ: Кондор, 2005. 609 с.

8. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>.

9. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

10. Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 року № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.

11. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 7 грудня 1984 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

12. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 6 липня 2005 року № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/274715#Text>.

13. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/465117#Text>.

14. Рішення Конституційного Суду України від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004 у справі 1-33/2004 за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-04#Text>.

15. Теорія держави і права: навч. посіб. / В.М. Субботін, О.В. Філонов, Л.М. Князькова, І.Я. Тодоров. К.: Знання, 2005. 327 с.

16. Маноха О.Є. Законність у діяльності правоохоронних органів і соціологія. Проблеми удосконалення кримінального та кримінальнопроцесуального законодавства. К., 1993. С. 83–88.

17. Іваницький С.О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.10. Київ, 2017. 556 с.

18. Матвеев П. Історія адвокатури. Правовий статус адвокатури, адвокатська діяльність. Юридичний журнал. 2013. № 1. С. 114–132.

19. Варфоломеева Т.В. Науково-практичний коментар до Закону України «Про адвокатуру». Законодавство про адвокатуру та адвокатську діяльність: зб. норм. актів; комент. / Т.В.Варфоломеева, С.В.Гончаренко; Акад. адвокатури України. Київ: Юрінком Інтер, 2003. 432 с.

20. Северин К.М. Принцип уникнення конфлікту інтересів в адвокатській діяльності. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. 2014. № 10-1. Том 1. С. 151–154.

21. Смичок Є.М. Презумпція правомірності рішень платника податків у практиці адміністративних судів. Прикарпатський юридичний вісник. 2020. № 3 (32). С. 54–58.

22. Верховний Суд висловився щодо застосування презумпції правомірності рішень платника податків. URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/291576-verkhovnyu-sud-vyskazalsya-o-primenenii-prezumptsii-pravomernosti-resheniy-nalogoplatatschika>.

23. Оніщик Ю.В. Актуальні питання відповідальності за порушення податкового законодавства. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки. 2015. Випуск 1. Том 3. С. 66–69.

References:

1. Onishchuk, Y. V. (2024). Pravove reguluvanya procedur vireshenya mitnih sporiv v Ukraini [Legal regulation of customs dispute resolution procedures in Ukraine]. Odessa [in Ukrainian].

2. Onishchuk, Y.V. (2023). Pravovi zasady diyalnosti advokata v administrativnomu suduchinstvi [Legal principles of the lawyer's activity in administrative proceedings]. Riga [in Latvia].
3. Kunch, Z. (2007). Universalniy slovník ukrainskoi movi [Universal dictionary of the Ukrainian language]. Ternopil [in Ukrainian].
4. Zaichuk, O. (2009). Suchasna pravova enciklopedia [Modern legal encyclopedia]. Kyiv [in Ukrainian].
5. Kondratiev, R. (2000). Principi prava ta ih rol u reguluvani suspilnih vidnosin. [Principles of law and their role in regulating public relations]. Pravo Ukraini № 2, 43–45 – Law of Ukraine. 2, 43–45 [in Ukrainian].
6. Cvik, M.V. (2008). Zagalna teoria dergavi i prava [General theory of state and law]. Kharkiv [in Ukrainian].
7. Kelman, M.S. (2005). Zagalna teoria dergavi i prava [General theory of state and law]. Kyiv [in Ukrainian].
8. Pro advokaturu ta advokatcku diyalnuist [About advocacy and advocacy, 05, 2012] (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> [in Ukrainian].
9. Podatkoviy kodeks Ukraini: Zakon Ukraini vid 02 grudnya 2010 roku № 2755-VI. [Tax Code of Ukraine, 02, 2010] (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> [in Ukrainian].
10. Mitniy kodeks Ukraini: Zakon Ukraini vid 13 bereznya 2012 roku № 4495-VI. [Customs Code of Ukraine, 13, 2012] (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> [in Ukrainian].
11. Kodeks Ukraini pro administrativni pravoporushenya: Zakon Ukrainkoi RSR vid 7 grudnya 1984 roku № 8073- X. [Code of Ukraine on administrative offenses, 7, 1984] (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> [in Ukrainian].
12. Kodeks administrativnogo sudochinsntva Ukraini: Zakon Ukraini vid 06 lipnya 2005 roku № 2747-IV. [Administrative Judicial Code of Ukraine, 06, 2005] (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> [in Ukrainian].
13. Kriminalniy procesualnyi kodeks Ukraini: Zakon Ukraini vid 13 kvitnya 2012 roku № 4651-VI. [Criminal Procedure Code of Ukraine, 13, 2012] (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> [in Ukrainian].
14. Rishenya Konstituciynogo Sudu Ukrainw vid 02 listopada 2004 roku № 15-rp/2004. [Decision of the Constitutional Court of Ukraine, 02, 2004] (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-04#Text> [in Ukrainian].
15. Subbotin, O.V. (2005). Teoria dergavi i prava [Theory of state and law]. Kyiv [in Ukrainian].
16. Manuha, O.E. (1993). Problemi udoskonaleny kriminalnogo ta kriminalnogo procesualnogo zakonodavstva [Problems of improving criminal and criminal procedural legislation]. Kyiv [in Ukrainian].
17. Ivanickiy, S.O. (2017). Teoretichni osnovi organizacii advokaturi v Ukraini: principy ta Sistema [Theoretical foundations of the organization of the bar in Ukraine: principles and system]. Kyiv [in Ukrainian].
18. Matveev, P. (2013). Istoria advokaturu. Pravoviy status advokaturi, advokatska diyalnist. [History of the legal profession. Legal status of the legal profession, legal activity]. Yuridichniy gurnal № 1, 114–132 – Legal magazine. 1, 114–132 [in Ukrainian].
19. Varfolomeeva, T.V. (2003). Maukovo-praktichiy komentar do Zakon Ukraini «Pro advokaturu» [Scientific and practical commentary to the Law of Ukraine «On the Bar»]. Kyiv [in Ukrainian].

20. Severin, K.M. (2014). Princip uniknenya konfliktu interesiv v advokatskiy diyalnosti. [The principle of avoiding conflict of interest in legal practice]. *Naukoviy visnik Mignarodnogo gumsnitarnogo universitetu* № 10-1, 151–154 – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. 10-1, 151–154 [in Ukrainian].

21. Smichok, E.M. (2020). Prezumpcia pravomirnosti rishen platnika podatkov u praktici administrativnih sudiv. [Presumption of legality of taxpayer decisions in the practice of administrative courts]. *Prikarpatskiy yuridichiy visnik* № 3, 54–58 – Precarpathian Legal Bulletin. 3, 54–58 [in Ukrainian].

22. Verhovniy Sud vislovivsa shodo zastosuvanya prezumpcii pravomirnosti rishen platnika podatkov [The Supreme Court ruled on the application of the presumption of legality of taxpayer decisions]. URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/291576-verkhovnyy-sud-vyskazalsya-o-primenenii-prezumpitsii-pravomernosti-resheniy-nalogoplatelschika>. [in Ukrainian].

23. Onishchuk, Y.V. (2015). Aktualni pitanya vidpovidalnosti za porushenya podatkovogo zakonodavstva. [Current issues of liability for violations of tax legislation]. *Naukoviy visnik Khersonskogo dergavnogo universitetu* № 1, 66–69 – Scientific Bulletin of Kherson State University. 1, 66–69 [in Ukrainian].